

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 249/08-35

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 4. februára 2009 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta a zo sudcov Juraja Horvátha a Lajosa Mészárosa prerokoval prijatú sťažnosť J. B., D., zastúpeného advokátom JUDr. I. M., B., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Partizánske v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 75/08 (predtým postupom Okresného súdu Topoľčany v konaní vedenom pod sp. zn. PE-4 C 126/03) a takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Partizánske v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 75/08 p o r u š i l základné právo J. B., aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietahov, zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Okresnému súdu Partizánske v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 75/08 p r i k a z u j e konať bez zbytočných prietahov.

3. J. B. p r i z n á v a primerané finančné zadosťučinenie v sume 1 500 € (slovom tisícpäťsto eur), ktoré je Okresný súd Partizánske p o v i n n ý mu vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Kancelárii Ústavného súdu Slovenskej republiky u k l a d á zaplatiť trovy právneho zastúpenia J. B. v sume 223,46 € (slovom dvestodvadsaťtri eur a štyridsaťšesť centov) na účet ustanoveného advokáta JUDr. I. M., B., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

5. Okresný súd Partizánske je povinný uhradiť štátu trovy právneho zastúpenia v sume 223,46 € (slovom dvestodvadsaťtri eur a štyridsaťšesť centov eur) na účet Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky do 15 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením z 5. júna 2008 č. k. II. ÚS 249/08-11 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť J. B., D. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Partizánske (ďalej aj „okresný súd“ alebo „súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 75/08 (predtým Okresného súdu Topoľčany v konaní vedenom pod sp. zn. PE-4 C 126/03).

Sťažovateľovi bol uvedeným uznesením ustanovený aj právny zástupca v konaní pred ústavným súdom, a to advokát JUDr. I. M.

1.1 Podľa § 18b ods. 1 zákona č. 511/2007 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky a o zmene zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov a dopĺňa zákon Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sídlach a obvodoch

súdov“), výkon súdnictva k 1. januáru 2008 vo veci sťažovateľa prešiel z odovzdávajúceho Okresného súdu Topoľčany na nadobúdajúci Okresný súd Partizánske.

2. Zo sťažnosti vyplynulo najmä, že: *„Dňa 26. júna 2003 podal som žalobu ma M. B., spoludediča, ml. brata, pre nezákonné privlastnenie si mojej časti dedičstva a časti mojich vecí, ktoré sa nachádzali v byte po našej zosnulej matke V. B. Žalobu som podal pred štyrmi rokmi, pričom po zrušení Okresného sudu v Partizánskom začal vo veci konať v príprave Okresný sud v Topoľčanoch, ktorý označil moju žalobu pod číslom konania PE-4 C 126/2003. Je evidentné, že v konaní vznikli súdne prietahy na dotknutom súde, keďže Okresný súd v Topoľčanoch, ktorý sám označil žalobu za nenáročnú zo súdneho hľadiska a to spolu s odvolacím Krajským súdom v Nitre ... (takto bolo zdôvodnené aj neustanovenie mi právneho zástupca v tejto veci) doposiaľ nebol vo veci vyneseny rozsudok ... Tento stav veci jednoznačne potvrdzuje oprávnenosť mojej sťažnosti ..., pričom som závislý, vzhľadom na moju zlú sociálnu situáciu ako chorého nepracujúceho starobného dôchodcu, na rozhodnutí súdu v mojej žalobe, aby som sa mohol vysporiadať aspoň s časťou mojich dlhov...“*

Predmetnou sťažnosťou sa sťažovateľ domáhal toho, aby ústavný súd vyslovil porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov, „aby svojim rozhodnutím ústavný súd zaviazal dotknutý ... súd ... konať vo veci PE-4 C 126/03 v primeranej časovej lehote, respektíve, aby došlo k zrýchleniu súdneho konania na dotknutom súde... Keďže spôsobenými prietahmi v súdnom konaní znemožnil mi okresný súd vymoženie práva v primeranej časovej lehote, spôsobil mi tak ďalšie škody peňažného, materiálneho i nemateriálneho charakteru, nehovoriac už o negatívnom dopade na moje silno poškodené zdravie vyvolávaním psychických traumat zo zdĺhavého konania, preto požadujem, aby mi ústavný súd priznal aj primerané zadostučinenie ... vo výške 80 000,- Sk.“

3. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrili obaja účastníci konania: okresný súd, zastúpený jej predsedníčkou JUDr. B. B., listom z 11. augusta 2008 sp. zn. Spr. 525/08 a právny zástupca sťažovateľa stanoviskom k uvedenému vyjadreniu okresného súdu z 25. augusta 2008.

3.1 Predsedníčka okresného súdu vo svojom vyjadrení sp. zn. Spr 525/2008 z 11. augusta 2008 popísala chronológiu napadnutého konania a uviedla tieto relevantné skutočnosti:

«... Na Vašu žiadosť Vám oznamujem, že na ústnom pojednávaní o prijatej sťažnosti v uvedenej veci netrvám a súhlasím s upustením od neho (§ 30 ods. 2 zák. č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu SR, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov).

... Z ... prehľadu jednotlivých úkonov súdu vyplýva, že dlhšie obdobie, v ktorom súd nekonal vo veci je obdobie od prevodu veci do reg. C do doručenia podania žalobcu, ktorým sa zrejme domáhal priznania oslobodenia od súdnych poplatkov a ustanovenia zástupcu z radov advokátov, resp. do výzvy žalobcu na predloženie žiadosti o priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov a ustanovenie právneho zástupcu, potom obdobie od doručenia podania dňa 12. 12. 2006 do výzvy žalobcu na oznámenie, či podanú žalobu rozširuje aj proti synovi žalovaného. Z uvedeného je zrejmé, že v konaní k prietahom došlo, ale došlo k nim tak z objektívnych dôvodov, ako aj z dôvodov na strane žalobcu. Objektívne dôvody v období od 9. 9. 2003 do 12. 10. 2004 resp. 14. 3. 2005 boli v tom, že OS Partizánske nebol od jeho vzniku dňa 1. 1. 1997 dostatočne personálne obsadený a v tom, že nápad vecí v jednotlivých agendách vybavovaných súdom bol na počet sudcov vysoký. Neúmerne vysoký nápad vecí agendy C bolo najmä v rokoch 1997 - 1999 a dôsledky toho sa prejavili v nasledujúcich rokoch. Ako predsedníčka okresného súdu v tom čase som vybavovala 1/2-ich nápadu všetkých civilných vecí a do 31. 12. 2003 aj 1/4-inu vecí agendy E a Er. Vzhľadom na nízky počet sudcov a ich pracovné zaťaženie som nemala ako predsedníčka OS možnosť zmeniť rozvrh práce tak, aby mi boli pridelované veci v nižšom počte. Veci, ktoré mi tak boli pridelované podľa rozvrhu práce takýmto spôsobom, zavineným nedostatočným personálnym obsadením súdu, mi neboli pridelované v takom počte, aby som v nich mohla konať a rozhodnúť bez zbytočných prietahov. V tejto súvislosti chcem uviesť, že popri vybavovaní týchto vecí a bežnej riadiacej a organizačnej práce vyplývajúcej z funkcie predsedníčky OS bolo potrebné zabezpečiť v priebehu roku 2003 uskutočnenie výberových konaní, vybavovanie všetkých agend v programe súdny manažment a s tým súvisiacich zmien v zaradení zamestnancov, v spôsobe vedenia registrov a v rozvrhu práce. Ďalšími skutočnosťami, ktoré mali vplyv na dĺžku tohto konania boli

neustále zmeny právnych predpisov vo všetkých oblastiach, ich komplikovanosť, v dôsledku toho neustále zmeny v rozvrhu práce, zabezpečovanie výberových konaní a od začiatku roku 2004 aj zabezpečovanie vzdelávania zamestnancov v prípravnej a v dočasnej štátnej službe spolu s vybavovaním všetkých podaní a sťažností zo strany účastníkov konania, ktorých bolo vzhľadom na nedostatočné personálne obsadenie súdu stále viac. V priebehu mesiacov október, november a december 2004 bolo potrebné zabezpečiť všetky veci súvisiace so zrušením Okresného súdu Partizánske k 31. 12. 2004, čo znamená evidenciu vecí, ich zabalenie, odovzdanie a prevzatie Okresnému súdu v Topoľčanoch, presťahovanie všetkého zariadenia a ukončenie činnosti OS Partizánske, ktoré činnosti boli v podstate ukončované aj v prvých mesiacoch roku 2005. Toto všetko sú skutočnosti, ktoré mali vplyv na konanie v tejto veci.

Okrem toho na priebehu a trvaní tohto súdneho konania má podiel aj samotný sťažovateľ tým, že sa nezúčastňuje súdnych pojednávaní. Keď sa aj jedného z pojednávaní zúčastnil, v priebehu pojednávania odišiel. Nebol tak prítomný pri výsluchu svedkov ale následne žiadal, aby mu súdom boli zasielané zápisnice z pojednávaní a následne sa k výpovediam účastníkov na pojednávaní a k výpovediam svedkov vyjadroval písomne, pričom jeho vyjadrenia sú rozsiahle, nezrozumiteľné, tvrdenia žalobcu sa v nich opakujú. Niekedy sú jeho žiadosti a tvrdenia protirečivé, keď oznamuje, že sa bude podrobovať chirurgickým zákrokom (obdobie po 12. 12. 2006), žiada o odročenie pojednávaní, na druhej strane píše urgencie prípadne sťažnosti, že sa vo veci nekoná. V jednom zo svojich podaní navrhuje rozšírenie žaloby aj proti synovi žalovaného, na základe výzvy súdu však oznámil, že rozšírenie žaloby nenavrhuje. Samotná žaloba žalobcu pozostáva z viacerých nárokov, ktorých výšku žalobca žiadnym spôsobom nepodložil listinnými dôkazmi. Žalobca najprv podal žiadosť o prikázanie veci z dôvodu vhodnosti, keď bol vyzvaný na súdny poplatok svoju žiadosť zobral späť. Súd sa musí týmito jeho podaniami zaoberať, doručiť ich protistrane, čo tiež spôsobuje, že sa konanie predlžuje. Dôvodom predlžovania konania je aj opakovaná neúčasť svedka R. V. na pojednávaniach. Ide o svedka, ktorý mal byť nájomcom bytu v období, za ktoré nájomné zrejme premlčané nie je a za ktoré žalobca požaduje od žalovaného zaplataenie nájomného. Z uvedeného dôvodu je podľa názoru súdu výpoveď tohto svedka v konaní potrebná.

K sťažnosti sťažovateľa Mgr. J. B. chcem uviesť len toľko, že už k podaniu žaloby samotnej, ako to vyplýva aj zo sťažnosti sťažovateľa z 21. 06. 2007, sťažovateľa viedla viac možnosť resp. predpoklad, že získa finančné prostriedky na úhradu jeho dlhov než oprávnenosť jeho nárokov. Podanou sťažnosťou sa zhodou okolností domáha finančného zadosťučinenia v rovnakej sume, akú žiada od žalovaného v návrhu na súdny zmier. Predpokladám preto a verím, že všetky uvedené skutočnosti budú pri rozhodnutí zohľadnené a brané do úvahy.»

3.2 Právny zástupca sťažovateľa vo svojom stanovisku k uvedenému vyjadreniu okresného súdu zaujal takéto stanovisko:

«... Vo svojom vyjadrení okresný súd nepopiera, ale naopak stotožňuje sa so skutočnosťou, že predmetné súdne konanie vedené na tomto súde, v ktorom je sťažovateľ žalobcom, trpí neprimeranými prieťahmi.

Podľa môjho názoru, vo vyjadrení obsiahnutý podrobný chronologický popis celej kauzy iba zvyrazňuje neprimerané prieťahy spôsobené činnosťou okresného súdu, pričom ako príklad možno uviesť skutočnosť, že okresný súd po vyše 2 rokoch od podania žaloby rozhodol o nepriznaní oslobodenia od súdnych poplatkov, pričom jeho nesprávne uznesenie Krajský súd v Nitre zmenil a oslobodenie žalobcovi priznal.

V tejto súvislosti, s poukazom na početnú judikatúru Ústavného súdu SR, možno konštatovať, že k neprimeraným prieťahom dochádza nielen vtedy ak súd nekoná, resp. koná neúčelne a zdĺhavo, ale aj vtedy, ak súd síce koná, vydá rozhodnutie, ktoré však odvolací súd zmení, prípadne zruší. V danej veci opätovne poukazujem na to, že okresnému súdu trvalo vyše dva roky, aby dospel k nesprávnemu uzneseniu o nepriznaní oslobodenia od súdnych poplatkov, čím v podstate zamedzil sťažovateľovi prístup k rýchlej a účinnej právnej ochrane.

K ďalším dôvodom, ktoré okresný súd vo svojom vyjadrení udáva ako „objektívne dôvody“ vzniku prieťahov v súdnom konaní, iba poznamenávam, že z početnej judikatúry, či už Ústavného súdu SR, resp. ESLP jednoznačne vyplýva, že nedostatočná personálna vybavenosť súdov, prípadne vysoký nápad sporov, reorganizácia súdnictva a pod. nemôžu byť akceptovateľnými dôvodmi pri porušovaní základných ľudských práv, v danom prípade práva na súdnu ochranu, resp. práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov.

S tvrdením okresného súdu, že prietahy v konaní boli spôsobené aj zo strany žalobcu - sťažovateľa, sa z hľadiska celkového pohľadu na vec nemôžem stotožniť.

Je pravdou, že sťažovateľ viackrát - tak ako mu to umožňuje O. s. p.- disponoval so svojim návrhom, na druhej strane však, z už uvedeného chronologického popisu celej kauzy jednoznačne vyplýva, že na výzvy a žiadosti okresného súdu reagoval promptne, teda bez akýchkoľvek prietahov.

Záverom však musím reagovať na maximálne nevhodné a nepripustné dohady, resp. „komentovanie“ dôvodov zo strany okresného súdu, ktoré údajne viedli sťažovateľa k podaniu predmetnej žaloby. Obsah písomného podania okresného súdu, adresovanému komukoľvek, o Ústavnom súde SR ani nehovoriac, kde sa hovorí, a to pred vynesením meritórneho rozhodnutia, že k podaniu žaloby viedla sťažovateľa viac možnosť získať finančné prostriedky na úhradu dlhov, než oprávnenosť jeho nárokov, treba jednoznačne považovať za maximálne neprofesionálny a zaujatý postoj k celej kauze, s dôvodnými obavami v zákonný a spravodlivý rozsudok.

Následný „postreh“ a porovnávanie uplatnenej výšky finančného zadosťučinenia pred Ústavným súdom SR a nárokmi uplatnenými v danom spore zo strany okresného súdu, svedčia - podľa môjho názoru - taktiež o nie príliš vysokej profesionalite a vecnom prístupe k celej veci.

Vzhľadom k vyššie uvedenému, netrvám na tom, aby sa v predmetnej veci konalo ústne pojednávanie a súčasne navrhujem, aby Ústavný súd SR vo svojom rozhodnutí vyslovil, že:

- ústavné právo sťažovateľa J. B., prerokovať vec bez zbytočných prietahov porušené zo strany okresného súdu bolo,*
- sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie priznáva,*
- ukladá okresnému súdu zaplatiť sťažovateľovi trovy právneho zastúpenia, k rukám právneho zástupcu JUDr. I. M.»*

3.3 K vyjadreniu okresného súdu zaujal aj samotný sťažovateľ takéto relevantné stanovisko:

«... Zákonná sudkyňa JUDr. B. B. ma priamo a hrubo znevažuje pred ústavným súdom a inými, vrátane právneho zástupcu svojim výrokom na str. 4 v poslednom odseku jej

listu ústavnému súdu zo dňa 11. augusta 2008, keď tu uvádza o. i.: „K sťažnosti sťažovateľa J. B. chcem uviesť len toľko, že už k podaniu žaloby samotnej, ako to vyplýva aj zo sťažnosti sťažovateľa zo dňa 21. júna 2007, sťažovateľa viedla viac možnosť, resp. predpoklad, že získa finančné prostriedky na úhradu jeho dlhov než oprávnenosť jeho nárokov. Podanou sťažnosťou sa zhodou okolností domáha finančného zadostučinenia v rovnakej sume, akú žiada od žalovaného v návrhu na súdny zmier. Predpokladám preto a verím, že všetky uvedené skutočnosti budú pri rozhodovaní zohľadnené a brané do úvahy.“ K tomu uvádzam, že zaujatosť samosudkyne JUDr. B. B. voči mne je aj z tohto jej tvrdenia očividná. Ak sa ústavný sud podrobne oboznámi so súdnym spisom 47/75/2008 presvedčí sa, že som postupoval ako žalobca vo veci nanajvýš korektne a že som urobil všetky dostupné kroky v záujme bezproblémového konania vo veci a včasného vynesenia rozsudku. Časť uplatnených nárokov som vzal späť a to napríklad pokiaľ ide o peniaze alebohej V. B. (po ktorej sa dedilo) uložené v banke ako aj tie, ktoré mala doma v hotovosti, ale aj pokiaľ ide o šperky alebohej (retiazky a obrúčka, prstene zo zlata), pretože dokazovanie o osvojení si týchto vecí žalovaným by trvalo dlho a predĺžilo dokazovanie a navyše išlo by o dokazovanie veľmi náročné a zložité. ... Vo svojom podaní súdu tiež uvádzam a uviedol som, to aj osobne vo svojej výpovedi ako účastník konania, že od žaloby na M. B. by som ustúpil a vôbec by som žalobu neuplatnil, keby mal žalovaný M. B., môj brat ku mne iné správanie.

... požadujem, aby mi ústavný súd aj s prihliadnutím na správanie sa samosudkyne JUDr. B. B. voči mne hlavne pred ústavným súdom, ale aj očividným riadením súdneho konania vo veci 4C 75/2008 v môj neprospech priznal pri rozhodovaní o tejto mojej sťažnosti výšku zadostučinenia v hodnote 300 000 Sk. ...

Konajúci okresný súd zastúpený predsedníčkou okresného súdu a samosudkyňou v jednej osobe JUDr. B. B. ma ďalej neoprávnene a teda krivo obviňuje, čím ďalej znevažuje moju osobu a dôstojnosť tým, keď vo svojom vyjadrení podanom ústavnému súdu k mojej sťažnosti na prietahy uvádza, že nechodím na pojednávania a keď som aj na pojednávanie v Partizánskom prišiel, opravujem sa na pojednávanie ešte na Okresnom súde v Topolčanoch, tak som z neho odišiel a nezúčastnil som sa celého priebehu súdneho pojednávania vo veci 4 C 75/2008. Konajúca sudkyňa nehovorí pravdu, úplnú pravdu a teda ústavný súd zavádza... Ak som sa na prvé pojednávanie nedostavil, predom sa

ospravedlnil s poukázaním na dôkazy, ktorými boli súdu postúpené listiny o mojom zdravotnom stave. V dôsledku o. i. /okrem iného/ silného oslabenia imunity /pre dlhoročné stresy spôsobené mi rôznymi fyzickými a právnickými osobami a následným súdnym konaním voči ním podaním žalôb, čo je ústavnému sudu známe, išlo približne o 20 žalôb, v súčasnosti je to už viac, napríklad trojnásobné vykradnutie môjho bytu ..., trpím častými recidívami a som prakticky neustále v stave chorých, vážne chorých ak poukážem na srdcovocievne chronické ochorenie. ... V snahe zabrániť vzniku prietáhov mojou neúčastou na pojednávaniach pre chorobnosť a vzdialenosť konajúceho súdu od môjho bydliska požiadal som včas písomne konajúci okresný sud v tejto veci o moje vypočutie na Okresnom súde Bratislava 2. ...Zdôrazňujem, že na pojednávanie, ktoré vytyčil konajúci Okresný súd v Topolčanoch zákonnou sudkyňou JUDr. B. B. som sa dostavil napriek tomu, že som mal ťažkú chrípku a problémy s chodením. ...

Očakávam..., že Ústavný súd Slovenskej republiky, ku ktorému mám dôveru a prirodzenú úctu, rozhodne o tejto mojej sťažnosti na prietahy v môj prospech a prizná mi tiež primerané zadosťučinenie, ktorého výšku, vzhľadom na správanie sa a konanie dotknutého okresného súdu preukázateľne v môj neprospech a pre zaujatosť v súdnom konaní voči mne ako žalobcovi vo výška 300 000,- Sk, čo je navýšenie oproti pôvodnej čiastke 80 000,- Sk. ...Uznávam však, že mi nie je známe či je výška zadosťučinenia zákonom dajako limitovaná.»

4. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy.

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil tento priebeh a stav konania vedeného Okresným súdom Topolčany pod sp. zn. PE-4 C 126/03 a v súčasnosti Okresným súdom Partizánske pod sp. zn. 4 C 75/08:

Dňa 30. júna 2003 podal sťažovateľ Okresnému súdu Partizánske proti M. B. (ďalej aj „žalovaný“) žalobu o náhradu škody, ktorá však nemala zákonom predpísané náležitosti a z toho dôvodu bola zapísaná pod sp. zn. 5 Ncr 71/2003.

Dňa 14. júla 2003 požiadala súdna tajomníčka o pripojenie spisu sp. zn. D 9/1998 a 21. júla 2003 požiadala Register obyvateľov Slovenskej republiky (ďalej len „register obyvateľov“) o zistenie pobytu žalovaného.

Dňa 28. júla 2003 bola súdu doručená správa o trvalom pobyte žalovaného.

Dňa 15. augusta 2003 súdna tajomníčka uznesením vyzvala sťažovateľa na opravu žalobného návrhu a doplnenie náležitostí podania v zmysle § 42 ods. 3 a § 79 ods. 1 a 2 Občianskeho súdneho poriadku.

Dňa 22. augusta 2003 sťažovateľ doručil súdu podanie označené ako rozšírenie žaloby.

Dňa 9. septembra 2003 bola vec prevedená do registra „C“.

Dňa 12. októbra 2004 bolo súdu doručené podanie sťažovateľa označené: „*K žiadosti o oslobodenie od súdnych poplatkov a o ustanovenie právneho zástupcu z radov advokátov*“, z ktorého vyplynulo, že sťažovateľ k svojej žiadosti pripája rôzne doklady.

Dňa 14. marca 2005 bol sťažovateľ vyzvaný, aby v prípade, ak žiada aj v tomto konaní o priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov a o ustanovenie právneho zástupcu, predložil súdu žiadosť o oslobodenie od súdnych poplatkov a o ustanovenie zástupcu z radov advokátov s uvedením dôvodov, ako aj riadne vyplnené a potvrdené tlačivo „*Potvrdenie o osobných, zárobkových a majetkových pomeroch*“.

Dňa 16. marca 2005 bola žaloba zaslaná žalovanému, ktorý ju však neprevzal na adrese uvedenej sťažovateľom v žalobnom návrhu.

Dňa 22. marca 2005 sťažovateľ predložil súdu vyplnené „*Potvrdenie o osobných, zárobkových a majetkových pomeroch*“, ku ktorému pripojil aj rozhodnutie o priznanom dôchodku, nepredložil však súdu žiadosť o priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov a o ustanovenie právneho zástupcu, preto ho súd 12. apríla 2005 o predloženie tejto žiadosti urgoval.

Dňa 12. apríla 2005 bola o doručenie žaloby žalovanému požiadaná Mestská polícia v P., zásielku sa mu však nepodarilo doručiť.

Dňa 21. apríla 2005 bola súdu doručená žiadosť sťažovateľa o priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov a o ustanovenie právneho zástupcu.

Dňa 13. júla 2005 bol sťažovateľ vyzvaný na predloženie dokladov o jeho zdravotnom stave a nákladoch na potrebnú liečebnú starostlivosť, pretože aj z tohto dôvodu žiadal o priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov, a súd tiež žiadal Mestský úrad P. (ďalej aj „mestský úrad“), register obyvateľov a manželku žalovaného o zistenie adresy žalovaného.

Dňa 22. júla 2005 sťažovateľ predložil súdu žiadané lekárske správy.

Dňa 25. júla 2005 bola súdu doručená správa mestského úradu a 5. augusta 2005 správa registra obyvateľov. Na základe uvedených správ sa však súdu nepodarilo zistiť bydlisko žalovaného.

Dňa 23. septembra 2005 súd požiadal syna žalovaného, S. p., pobočku T. a tiež spoločnosť V., spol. s r. o., O., o zistenie bydliska žalovaného.

Dňa 7. októbra 2005 syn žalovaného oznámil súdu adresu bydliska žalovaného.

Dňa 24. októbra 2005 súd doručil žalovanému žalobu na vyjadrenie.

Dňa 7. novembra 2005 žalovaný doručil súdu svoje vyjadrenie.

Dňa 9. novembra 2005 súd rozhodol o žiadosti sťažovateľa na oslobodenie od súdnych poplatkov tak, že sťažovateľovi nepriznal oslobodenie od súdnych poplatkov a neustanovil mu ani právneho zástupcu z radov advokátov.

Dňa 18. novembra 2005 sťažovateľ podal proti uvedenému rozhodnutiu odvolanie.

Dňa 21. novembra 2005 bol spis doručený Krajskému súdu v Nitre (ďalej aj „krajský súd“), aby rozhodol o odvolaní sťažovateľa.

Dňa 15. februára 2006 bol spis vrátený okresnému súdu, pričom krajský súd rozhodol tak, že zmenil napadnuté uznesenie okresného súdu vo výroku o nepriznaní oslobodenia od súdnych poplatkov tak, že sťažovateľovi oslobodenie od súdnych poplatkov priznal a rozhodnutie okresného súdu vo výroku o neustanovení právneho zástupcu z radov advokátov potvrdil.

Dňa 20. februára 2006 bolo rozhodnutie krajského súdu doručené sťažovateľovi.

Dňa 15. marca 2006 súd nariadil termín pojednávania na 2. máj 2006.

Dňa 13. apríla 2006 bolo súdu doručené podanie sťažovateľa, ktorým sa domáhal vypočutia dožiadaným súdom na Okresnom súde Bratislava II, ďalej požiadal o určenie

nového termínu pojednávania a doručil tiež súdu svoje stanovisko k vyjadreniu žalovaného a čiastočné späťvzatie žaloby, resp. spresnenie petitu žaloby.

Dňa 2. mája 2006 sa uskutočnilo vo veci pojednávanie, ktoré bolo odročené na neurčito z dôvodu výsluchu sťažovateľa cestou dožiadaného súdu a z dôvodu predloženia listinných dôkazov. Žalovaný predložil uvedeného dňa súdu listinné dôkazy.

Dňa 12. júla 2006 súd zaslal dožiadanie Okresnému súdu Bratislava II z dôvodu výsluchu sťažovateľa.

Dňa 17. augusta 2006 bol sťažovateľ vypočutý pred Okresným súdom Bratislava II.

Dňa 22. augusta 2006 bol spis vrátený okresnému súdu.

Dňa 23. augusta 2006 bolo súdu doručené podanie sťažovateľa označené ako „*spresnenie a pozmenenie zápisnice OS Bratislava II a vyžiadanie zápisu z výpovede žalovaného a svedka Ing. L. B. pred OS Topoľčany*“.

Dňa 31. októbra 2006 bol vo veci nariadený termín pojednávania na 5. december 2006.

Dňa 5. decembra 2006 sa uskutočnilo vo veci pojednávanie, ktoré sťažovateľ bez odôvodnenia opustil. Predvolaní svedkovia (okrem R. V., ktorý sa na pojednávanie nedostavil) boli vypočutí aj v neprítomnosti sťažovateľa. V deň pojednávania sťažovateľ doručil súdu svoje písomné vyjadrenie k výpovedi žalovaného a svedka, pričom na záver tohto vyjadrenia uviedol, že syn žalovaného Ing. L. B. je na základe ním uvedených skutočností takisto žalovaný, a preto rozširuje svoju žalobu aj na neho. Zároveň doručil súdu svoju opakovanú žiadosť o ustanovenie právneho zástupcu z radu advokátov. Súd pojednávanie odročil na neurčito z dôvodu o jeho uvedenej žiadosti, keďže ju odôvodňoval zmenou v jeho sociálnom postavení a zdravotnom stave, čo doložil lekáorskými správami.

Dňa 6. decembra 2006 súd rozhodol o opakovanej žiadosti sťažovateľa o ustanovenie právneho zástupcu tak, že mu zástupcu z radov advokátov neustanovil. Toto uznesenie nadobudlo právoplatnosť 28. decembra 2006.

Dňa 12. decembra 2006 bolo súdu doručené rozsiahle vyjadrenie sťažovateľa, v ktorom uviedol, že žiada súd, aby s prihliadnutím na jeho trvale zlý zdravotný stav, ako aj nastávajúce chirurgické operácie netrval na jeho osobnej účasti v prípade ďalších pojednávaní s tým, že ak bude potrebné, dodatočne sa k výsluchom vyjadrí.

Dňa 17. októbra 2007 sťažovateľ oznámil súdu, že žalobu proti synovi žalovaného nerozširuje a nenavrhuje jeho vstup do konania.

Dňa 21. novembra 2007 bol nariadený termín pojednávania na 13. december 2007.

Dňa 13. decembra 2007 sa uskutočnilo vo veci pojednávanie, ktoré bolo odročené na neurčito za účelom zistenia pobytu svedka R. V.

Dňa 1. februára 2008 bolo vo veci nariadené pojednávanie na 26. február 2008.

Dňa 8. februára 2008 bol súdu doručený návrh sťažovateľa na usporiadanie veci súdnym zmierom a zároveň jeho žiadosť o prikázanie veci Okresnému súdu Bratislava II z dôvodu vhodnosti a tiež jeho žiadosť o odročenie nariadeného pojednávania.

Dňa 13. februára 2008 bol žalovanému doručený návrh sťažovateľa na uzavretie súdneho zmiernu a návrh na prikázanie veci Okresnému súdu Bratislava II z dôvodu vhodnosti s tým, aby sa k týmto návrhom žalovaný vyjadril. Sťažovateľ bol vyzvaný na zaplatenie súdneho poplatku za návrh na prikázanie veci z dôvodu vhodnosti.

Dňa 19. februára 2008 sťažovateľ svoj návrh na prikázanie veci z dôvodu vhodnosti zobral späť.

Dňa 21. februára 2008 bolo súdu doručené vyjadrenie žalovaného k návrhu na uzavretie súdneho zmiernu a k prikázaniu veci z dôvodu vhodnosti.

Dňa 26. februára 2008 bolo pojednávanie odročené na neurčito za účelom výsluchu svedka R. V. po zistení jeho adresy bydliska, prípadne miesta, kde sa svedok zdržiava.

Dňa 8. marca 2008 bolo súdu doručené rozsiahle vyjadrenie sťažovateľa.

Dňa 17. apríla 2008 okresný súd požiadal Správu majetku mesta P. o predloženie listinných dôkazov.

Dňa 8. augusta 2008 bolo vo veci nariadené pojednávanie na 25. august 2008, najmä z dôvodu výsluchu svedka R. V.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov.

Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom Okresného súdu Partizánske v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 75/08 (predtým aj postupom Okresného súdu Topoľčany v konaní vedenom pod sp. zn. PE-4 C 126/03) dochádza k porušovaniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy.

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo, alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitost' veci, správanie účastníka konania a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií ústavný súd postupoval aj v danom prípade.

1. Pokiaľ ide o kritérium zložitost' veci, ústavný súd konštatuje, že doterajší neobyčajne zdĺhavý priebeh napadnutého konania nemožno pripísať na vrub zložitosti prerokovávanej veci. Právnu zložitost' konania inak vo svojom vyjadrení nenamietala ani predsedníčka okresného súdu.

2. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľa v preskúmvanej veci, ústavný súd nezistil žiadnu závažnú okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na jeho ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v tomto konaní k zbytočným priet'ahom, i keď je nesporné, že nebol vždy súčinnosťný. Doterajšia dĺžka napadnutého konania však nebola vyvolaná správaním sťažovateľa.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu a konštatuje, že okresný súd bol v predmetnej veci bez akýchkoľvek zákonných dôvodov opakovane aj dlhodobo nečinný v období od 9. septembra 2003 do 14. marca 2005 (osemnásť mesiacov) a od 28. decembra 2006 do 21. novembra 2007 (jedenásť mesiacov, pričom v tomto období iba vyzval sťažovateľa na vyjadrenie). Okresný súd teda počas viac ako dvoch rokov vo veci nevykonal žiadny úkon smerujúci k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľ ako navrhovateľ počas napadnutého súdneho konania nachádza, čo je základným účelom práva zaručeného v citovanom článku ústavy (pozri napr. I. ÚS 41/02). K priet'ahom pritom nedošlo v dôsledku zložitosti veci ani správania účastníkov, ale výlučne v dôsledku postupu súdu. Obranu okresného súdu, podľa ktorej k zbytočným priet'ahom došlo pre „objektívne dôvody“, ktoré mali spočívať v tom, že „OS Partizánske nebol od jeho vzniku dňa 1. 1. 1997 dostatočne personálne obsadený a v tom, že nápad vecí v jednotlivých agendách vybavovaných súdom bol na počet sudcov vysoký. Neúmerne vysoký nápad vecí agendy C bolo najmä v rokoch 1997 - 1999 a dôsledky toho sa prejavili v nasledujúcich rokoch. Ako predsedníčka okresného súdu v tom čase som vybavovala 1/2-ich nápadu všetkých civilných vecí a do 31. 12. 2003 aj 1/4-inu vecí agendy E a Er. Vzhľadom na nízky počet sudcov a ich pracovné zaťaženie som nemala ako predsedníčka OS možnosť zmeniť rozvrh práce tak, aby mi boli pridelené veci v nižšom počte“, nebolo možné akceptovať. Ústavný súd už v podobných súvislostiach viackrát vyslovil (pozri napr. I. ÚS 23/03 a v ňom cit. predchádzajúcu judikatúru ústavného súdu), že nedostatočné personálne obsadenie súdu a nadmerné množstvo vecí, v ktorých sa musí zabezpečiť súdne konanie, by mohlo len dočasne ospravedlniť vzniknuté priet'ahy, a to len v tom prípade, ak sa za tým účelom prijali včas adekvátne opatrenia. Ústava v čl. 48 ods. 2 zaväzuje predovšetkým súdy ako garantov spravodlivosti, aby prijali príslušné opatrenia umožňujúce prerokovanie vecí - a teda vykonanie spravodlivosti - bez zbytočných priet'ahov. I keď nie všetky nástroje na

vyriešenie tzv. objektívnych okolností sa nachádzajú v dispozičnej sfére vedenia súdu či konajúceho sudcu, nemožno systémové nedostatky v oblasti výkonu spravodlivosti pripisovať na ťarchu účastníkov súdneho konania a mieru ochrany ich práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy oslabiť poukázaním na dlhodobo obmedzené personálne kapacity príslušných súdov (pozri napr. I. ÚS 119/03). Okrem uvedeného ústavný súd opakovane zdôraznil, že pri posudzovaní toho, či bolo porušené právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, posudzoval postup súdu, a nie to, či toto právo bolo porušené činnosťou (nečinnosťou) alebo postupom konkrétneho sudcu vybavujúceho danú vec. Preto pri posudzovaní odôvodnenosti sťažnosti nemožno prihliadnuť na skutočnosti označované ako objektívne vo vyjadrení predsedníčky súdu (I. ÚS 6/06).

Ústavný súd poukazuje tiež na to, že vzhľadom na ustanovenie § 18b ods. 1 zákona o sídlach a obvodoch súdov otázku toho, či bolo porušené základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov v okolnostiach danej veci, posudzoval postup odovzdávajúceho Okresného súdu Topoľčany a nadobúdajúceho Okresného súdu Partizánske ako celok so všetkými ústavnoprávnymi dôsledkami pre Okresný súd Partizánske, vrátane plnej zodpovednosti za zbytočné prietahy v konaní.

Vzhľadom na uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, tak ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 1.

4. V nadväznosti na tento výrok a v záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľovi ústavný súd vo výroku tohto rozhodnutia v bode 2 prikázal okresnému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a podľa § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde konať vo veci bez zbytočných prietáhov.

5. Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie.

Sťažovateľ žiadal priznať primerané finančné zadosťučinenie v sume 300 000 Sk, ktoré zdôvodnil najmä tým, že „*spôsobenými prietahmi v súdnom konaní znemožnil mi okresný súd vymoženie práva v primeranej časovej lehote, spôsobil mi tak ďalšie škody*

peňažného, materiálneho i nemateriálneho charakteru, nehovoriac už o negatívnom dopade na moje silno poškodené zdravie vyvolávaním psychických traumat zo zdĺhavého konania“.

Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nie je dostatočným zadosťúčením pre sťažovateľa. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať mu aj finančné zadosťúčinenie podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti s prihliadnutím na všetky okolnosti zisteného porušenia práva sťažovateľa, ako aj na jeho nesúčinnostné správanie v určitom štádiu konania považuje za odôvodnené v sume 1 500 €.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťúčinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 3.

6. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Sťažovateľovi vznikli trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia z 21. júla 2008 a písomné stanovisko k vyjadreniu okresného súdu z 25. augusta 2008). Za dva úkony vykonané v roku 2008 patrí odmena v sume dvakrát po 105,42 € a režijný paušál dvakrát po 6,31 € (v zmysle § 1 ods. 3 a § 11 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov), preto trovy právneho zastúpenia sťažovateľa predstavujú celkovú sumu 223,46 €.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd o uplatnených trovách konania sťažovateľa rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 4 a 5 výroku tohto rozhodnutia.

7. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou rozhodnutia uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. februára 2009